

## Előfizetési ár:

Egész évre	— — — 4 K.
Fél évre	— — — 2 K.
Negyed évre	— — — 1 K.
Egyes szám	— — 20 f.

# AZ ERDŐ

## Hirdetések

egy hasábos garmondszedés milliméter soronkint 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnől kisebb betűfaj szedés másfélszeres egységárral számláltatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Szerkesztő:

B. ALOGH ERNO

m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ES KIADO AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Előfizetőknek az állásbeszéd és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala czimén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tisztá jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

## Előfizetési felhívás.

*Felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunk előfizetésének megújítása iránt mielőbb intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.*

## TARTALOM.

Török Sándor erdőtanácsos kiténtetése.  
Fadöntőcsavar álló fáknak tetszés szerinti irányban való döntése. (Bartha Ábel.)  
Az erdei legeltetésről és a vele kapcsolatos betegségekről. (Kukuljević József dr.)  
Különfélék: Kiténtetés. — Negyven évi szolgálat. — Biztosítás. — «Méh» magyar méhészek értékesítő szövetsége. — Arany étkezőkészletek. — A nagy felfedező utak költségei.  
Változások az erdészeti szolgálat köréből.  
Szerkesztői üzenetek.  
Előfizetési díjak nyugtázása.  
Tárcza. Vadlibák a sziken. (Sz. F.)

## Török Sándor erdőtanácsos kiténtetése.

A «Budapesti Közlöny» folyó évi szeptember hó 1-i számában a következő legfelső kézirat jelent meg:

A Személyem körüli miniszterium ideiglenes vezetésével megbizott magyar miniszterelnököm előterjesztésére Török Sándor erdőtanácsosnak, a vadászerdői erdőőri szakiskola igazgatójának, az erdészeti szakoktatás terén kifejtett sikeres szolgálatai elismeréseül Ferencz József-rendem lovagkeresztjét adományozom.

Kelt, Bad-Ischlben, 1911. évi augusztus hó 7-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

Olvasóink előtt Török Sándor erdőtanácsos neve nem ismeretlen. Ismerik őt sokan személyesen is, azok tudniillik, a kik az ő igazgatása alatt álló szakiskolából kerültek ki. Ilyenek pedig sokan vannak, mert Török Sándor erdőtanácsos már nem kevesebb, mint 20 év óta működik az erdészeti szakoktatás terén.

Török Sándor, a ki 1864. évi február hó 22-én Szentmihályon, Udvarhely vármegyében született, 1886.

évi október hó 1-én lépett állami szolgálatba s miután 1888—1889. évben mint egyéves önkéntes katonai kötelezettségének eleget tett s a tiszti vizsgát is letette, 1891. évben helyettes tanársegédi minőségben a vadász-erdői erdőőri szakiskolához került, hol 1892. évben tanársegéddé, a következő évben a szakiskola helyettes igazgatójává, majd 1894. évben főerdészszé és a szakiskola igazgatójává, 1906. évben erdőmesterré, a folyó évben pedig erdőtanácsossá neveztetett ki.

Török Sándor az alsófokú erdészeti szakoktatásnak egyik leglelkesebb apostola, úgyannyira, hogy ezen a téren kifejtett sikeres és ügybizgó tevékenysége most harmadiszáznyert legfelsőbb helyről elismerést, amennyiben Ő Felsége 1903. évben mint főerdészt az erdőmesteri czímmel, 1909. évben mint erdőmestert az erdőtanácsosi czímmel és jelleggel, most pedig a Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Török Sándor széleskörű ismerete, alapos, nagy tudása és elismerésreméltó munkássága általánosan ismeretes s annak eredménye nem csak abban nyilvánul, hogy a vezetése alatt álló vadász-erdői erdőőri szakiskola összes berendezése a szakoktatás igényeinek mintaszerűen megfelel, a miről külföldi tekintélyes szakférfiak is elismerőleg nyilatkoztak, hanem abban is, hogy a szakiskolából hasznavehető, képzett s olyan altisztek kerülnek ki, a kik mindenütt derekasan megállják a helyüket s a kiket a magánuradalmak is előszeretettel alkalmaznak.

Növendékei közt — mint volt katona — szigorú fegyelmet tart, de a mellett atyai szeretettel gondoskodik róluk nemcsak addig, a míg a szakiskolában vannak, de azon túl is, a minek az a sok végzett növendék a tanubizonyysága, a ki az ő révén álláshoz, még pedig igen gyakran jó álláshoz jutott.

A szakiskola tanulmányi erdejének berendezése mintaszerű, a gazdálkodás pedig oly belterjes, hogy az erdők, a melyeknek tulajdonképeni célját csak az képezi, hogy a növendékeknek tanulmányi alapul szolgáljanak, még jelentékeny tiszta jövedelmet is hajtanak.

Hasznos és igen becses szolgálatokat tett Török Sándor a vadász-erdői szakiskolánál felállított továbbképző tanfolyam létesítése körül, valamint mintaszerű

a mesterséges fáczántenyésztés és egyéb vadászati be-  
rendezés is, a melyekért mindazok részéről, a kik ezeket  
látták, osztatlan elismerésben részesült.

Török Sándor indította meg 1907 január 1-én «Az  
Erdő» című lapot is, de mivel a hivatali állásával  
egybekötött sokirányú és nagyterjedelmű munkálatai,  
valamint a szakiskola fejlesztése az ő tevékenységét az  
addiginál is fokozottabb mértékben vették igénybe, ne-  
hogy a lap az ő nagy elfoglaltsága miatt bármiben  
hiányt szenvedjen, annak szerkesztésétől háromnegyed  
évi kitartó szolgálat után visszalépett.

Méltóbb férfit mint Török Sándort, alig ért még  
kitüntetés.

### Fadöntőcsavar álló fáknak tetszés szerinti irányban való döntésére.

Tervezte és ismerteti: Bartha Ábel m. kir. főerdőmérnök.

#### A) Alkatrészek. (Lásd az 1. képet.)

1. Öntött aczélból való csavaranya. Egyik végén zárt,  
tojásdad alakú talpa van.

2. Martin-aczélből való, egymenetű lapos csavar,  
melynek bunkójában a ruddal való hajtásra fúrás van.  
A bunkó gömbfelületű nyúlvánnyal végződik.

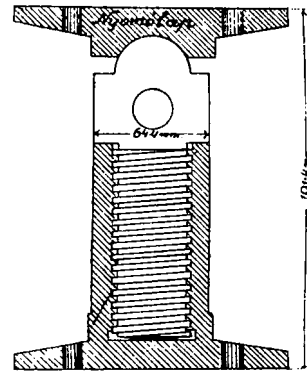
3. Öntött aczélből való nyomólap, közepén a csavar-  
orsó bunkóján levő félgömbnek megfelelő mélyedéssel.

4. Böhler-aczélből való, 60 cm. hosszú fordítórúd.

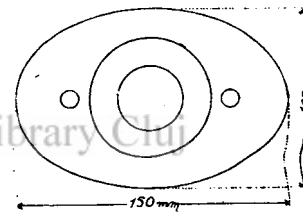
#### B) Használati utasítás. (Lásd a 2., 3. és 4. képet.)

A kivánt dülés irányával ellenkező oldalon fűrész-  
szel két vágást teszünk a fán, melyeknek egymástóli  
távolsága pontosan  $19\frac{1}{2}$  cm., sem több, sem kevesebb.

Az alsó 15 cm. mély vágás a tuskóba jön és csak a  
fadöntőcsavar elhelyezése céljából való; ezt vágjuk  
először. Azután kezdjük a felső vágást s mikor ebben  
a fűrész háta is túl van az alsó vágás mélységén, félbe-  
hagyjuk a fűrészelt. Egyik munkás fejszével vagy  
pedig előnyösebben vésővel kiüti az alsó meg felső  
vágások közti forgácsot és az így keletkezett üregbe a  
fadöntőcsavart nyomólapjával együtt úgy tolja be, hogy  
a csavaranya talpa simán illeszkedjék rá az alsó vágás-



Nyomólap alárajza



1. kép.

## TÁRCZA.

### Vadlibák a sziken.

Irta: Sz. F.

Egyedül bandukoltam hazafelé a klubból. A hosszú,  
néptelen utca csendjét csak kopogó lépteim zaja verte  
fel s a gázlámpák nyugtalan csörömpölése, a mint  
véges-végig kergetőzött rajtuk egy-egy kóbor szélroham.  
Mindezekhez a nagyváros éjjeli mozgalmának távoli  
moraja adott valami monoton bizonytalan alaphangot s  
ebből időnkint folyton erősödő ismerős, de itt szokatl-  
an zajra véltem ismerni. Akármilyen legyen, ez ludak gá-  
gogása — szóltam magamban, önkénytelenül is az ég-  
felé tekintve. Valóban, világosan hallottam a vezérgunár  
nyugodt gaggantásait, a hátrább vonulók éles felesel-  
ését, sőt látom is a hosszú ékbe verődött tömeg kör-  
vonalaikat, a mint magasan úszik a házak fölött, a csil-  
lagok reszkető fényébe fűződve. Most hullámszába jön  
a szabályos V betű, félkörre domborul, majd rendetlen  
tömeggé zavarodik össze. Nyilván a kivilágított nagy  
város tüzfénye hozza zavarba az égi vándorokat, vonzva  
és ijesztve őket egyszerre.

Szinte látni vélem, a mint kíváncsian félrenyujtják

hosszú nyakukat és úgy kémlenek a szokatlan jelenséget,  
a körutak tűzövét, a boulevardok fényes rádiusait, a  
gyárkémenyekből özönlő füstgomolyokat, — egy előtt-  
tük egészen ismeretlen világot. Alant a civilizáció  
izzó kohója s fent a szűzi magasban egy folt az ős-  
természetből. Érdekes ellentét, mely fölízgatja fantáziá-  
mat s vissza viszi a boldog vadászmezőkre.

\*

Könnyű szekéren két, csimbókra kötött farkú mo-  
kány röpített ki az ígérlet földje, jobban mondvá vize  
felé s alig, hogy elhagytuk a nagy alföldi község szélső  
házait, máris feltűnedezték a nagy szélkiáltó egyes  
falkái, a mint eleven sürgéssel tarkították jobbra is,  
balra is a gypet s a zöldelő őszi vetéseket. Az Alföld  
ez érdekes és jellemző vadja egyszerre magasra csigázta  
a vadászszenvedélyt s Bagó Kovách Márton uram, a  
fővárosi kirándulók protektora és vadászmestere, érde-  
mekben megöszült libaölvő, töltésre vezényelte a bal-  
felől ülőket. Mintegy villanyütésre kelt föl egyszerre az  
aránylag legközelebb legelésző falca s fehér hónaljukat  
villogtatva, fenségesen könnyű repüléssel tüntek a távolba.

Egy-két eredménytelen lövés, a lovak nagyot ránta-  
nak a szekéren és egyszerre megelevenedik az egész  
láthatár. Egyes elszórt pocsétákról zúgva riad föl a





2. kép. Bartha-féle fadöntőcsavar használatban. Kezdő helyzet.

lapra s ruddal hajt a csavaron annyit, hogy a csavar-orsó bunkóján levő nyomólap a felső vágáslapra jól ráfeszüljön. A másik munkás ezalatt 10 cm. mély ír-



3. kép. Bartha-féle fadöntőcsavar használatban. A dőlés pillanata.

nyító hájkot vág a fába a felső vágás magasságában, a kívánt dülés iránya felőli oldalon.

Folytatjuk ezután a fűrészélést s ha a fűrész szo-

récsecsapat, össze-vissza száguldozó libák és parti szalonkák melódikus füttye, elkésett bibiczek, egész felhőinek siránkozása vegyül tarka, de kellemes hangzavarrá.

Ez a sokszor leírt, de soha eléggé nem élvezhető koncert kísért bennünket az egész úton, kocsizásunk célpontjáig, a «Búgó»-ig, mely nem búg ugyan, de azért méltó tárgya a szenvedélyes vadászkebel epekedéseinek. Hatalmas, nyugodt víztükrök, néhány száz holdat elfoglaló szikes tavak. Szakadékos, de sekély partjaikat előttem ismeretlen porcfüvek pázsítja szegélyezi, beljebb, majdnem hófehéren ragyog a napfényben a sivár szik s alig lehet megkülönböztetni, honnét kezdve borítja azt a két-három újjnyi víz.

Közepe táján fekete tömegek komolykodnak teljes mozdulatlanságban: kacsák, bibiczek, parti gázlók. Messziről mint egy szakadozott hosszú vonal tűnnek fel, alakjaik élesen tükröződnek vissza a vízről s a mi csodálatos, a tó kellő közepén egy sém úszik, hanem egytől-egyig áll. Nem messze tőlük egy sötét folt látszott, egy alacsony kupacz, azt jelölte ki Bagó Kovách Márton uram az én főhadiszállásomul. A parancsnak engedelmeskedni kell. Nyakamba kaparitottam tehát puskámat és egy jó meleg köpenyt s azzal tengerre magyar!

A sziki kirándulás egyik főkelléke a vízálló csizma,

azzal pedig én el lévén látva, vígan pocskoltam neki kvártélyomnak a csodálatosan sekély vízben, a mely fehér lüggá habarodott lábaim nyomán. Iszapnak, sárnak majd semmi nyoma, mert a szik legfeljebb egy-két hüvelyknyire ázik föl alatta, a talaj kemény, akár a palatábla. Leszámítva a vizet, akár báli cipőben sétálhatnék be leshelyemre. A mint gyenge szellő fodrozza a csekély vizet s a futó hab csizmánkhoz verődik, valami szédítő érzés fogja el az embert és ez a szerint erősbül, a mint beljebb és beljebb jutunk, de később, valószínűleg a megszokás folytán, ez is megszűnik.

Útközben felvertem a leshely körül ólalkodó tarka társaságot és a mint sűrű tömegben felkavarodtak, utánuk dupláztam.

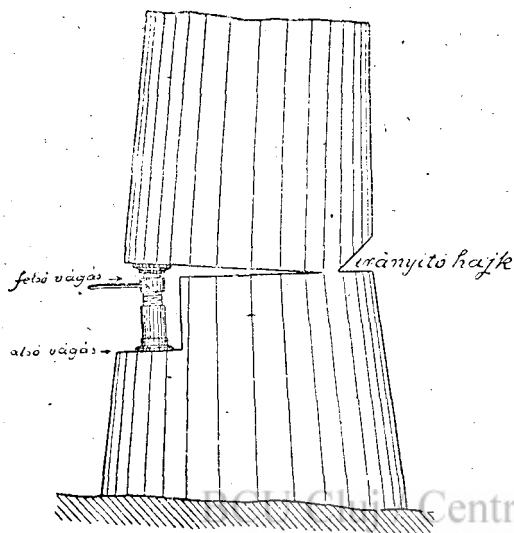
Két kis csörgőkacsa, egy bibicz és egy gólyasneff hullottak ki a rajból.

Leshelyem a találékonyosság műremeke, a kényelem netovábbja volt. Alapgondolata az, hogy a szikes talaj nem bocsátja át a vizet. Egy mély, nyakig érő gödör, egyik oldalán padkával, rajta a legkényelmesebb szalmaülés. A víz beömlése ellen köröskörül a kiemelt szikből felhányott sáncz védelmezi, úgy, hogy a vadász a szó szoros értelmében a víz alatt és mégis kényelmes száraz helyen huzódik meg. A vonuló vadnak a les különösen az alkony homályában vagy holdfénynél

rulni kezd, hajtunk a csavaron annyit, hogy az ismét könnyen huzható legyen. Mikor a vágással 4 cm.-nyire közel jutottunk a hajkhoz, be van fejezve a fa levágása, következik a döntés. Hajtjuk a csavart addig, míg a fa valósággal dűlni kezd és akkor szerszámunkat, hogy a dülő fa alá ne kerüljön, elveszszük onnan.

A fordítórúdat annyira kell a csavarorsó bunkójába dugni, hogy vége a másik oldalon ki ne álljon s mikor egy félfordulatot tettünk vele, átdugjuk azt a lyukon és ismét hajthatunk vele egy félfordulatot. Munkaközben azt kivenni fölösleges.

C) *Tudnivalók.* Használat előtt a csavarnyát belül,



4. kép.

egészen a fenéig és a nyomólap mélyedését vazelinnal kell megkenni.

Ügyelni kell arra, hogy a vágáslapok mindig egyenesen, a fának hossz tengelyére merőlegesen hatoljanak be a fába s hogy azok párhuzamosak és egymástól a fadöntő hosszával egyenlő távolságban legyenek.

A csavar épsége érdekében még megkísérelni sem szabad, hogy a nyomólapot tegyük alul és a döntés alkalmával helyzetét változtató felső vágáslapra a csavaranya talpát illesztjük rá, egyszóval nem szabad a fadöntőcsavart fejére fordítva használni.

Nagyon dűlnővésű fáknek a dűlés irányával ellenkező oldalra való döntésénél az irányító hajkot csak azután kell kivágni, mikor a fadöntőcsavar helyére már beállítottott.

Főntos az is, hogy az irányító hajk vágáslapja egy magasságban legyen az átvágási lappal, mivel különben hasadás következhetik be, a mi — különösen oldalt dűlt fáknál — a döntés irányát bizonytalanná teszi.

A csavar és a fordítórúd oly szilárd anyagból valók, hogy a rúd hajtását két munkás is végezheti, sőt szükség esetén még egy harmadik emberi erő sem árt annak.

\*

A fadöntőcsavar használhatóságát kipróbáltam; 7—10 köbméter tömegű fákat forgattam vele a természetes dűlés irányával ellenkező oldalra, hegynek fel. Rendeltesének biztosan megfelel és azt a favágók egy-kétszeri bevezetés után jól használják. Súly; 6 kgr., fordító rúddal együtt 7.5 kgr.

ügyszólván észrevehetlen, különösen ha a sánczot kívülről vízzel locsoljuk meg, hogy a víz tükréhez hasonlóan csillogjon.

A táj első benyomása a lessgödörből sajátos és feledhetlen. A szemmel egy magasságban ingó, fodrosodó vitzükör, mintha összezsugorodnék, majd mintha végtelen tengerré szélesednék ki. Ha a szél erősbül és a sáncz oldalát locsolva veri a hab, azt véljük, hogy gyorsan és nesztelenül úszunk, vagy inkább suhanunk a lessgödörrel együtt. A látóhatár szegélye eltűnik szemünk elől, csak a mosolygó égbolt hatalmas kupoláját látjuk alul és fölül, mintha a semmiségben úsznánk s a táj kiemelkedő pontjai, fák, tanyák, kútgémekek délibábként fűződnek a kék végtelenben. Ép oly emelő, tán még szokatlanabb és inkább megkapó látvány ez, mint a melyet magas hegyek csücsáról élvezhetünk. A néma bámulat ez ünnepélyes perczet csak hangulatosabb teszi egy-egy dörrenés, a mint zúgva járja be a vizek birodalmát s a szélkiáltó melabús füttye, melynek falkái alacsonyan csapongva szántják a levegőt.

Korán jöttünk. A nap még csak most kezd szállóra hanyatlani s a szik legérdekesebb vadja még a vetéseken tanyáz, vagy legfeljebb céltalan kóborlással hűz egyik helyről a másikra. Jelentkeznek is már egyes kisebb csapatok, zagyva gagyogásukat mindenfelől hallani, de az igazi húzás alkonyatkor kezdődik. Mikor

az első pir kigyul a nyugati égen, hűvösebb szél suhog el leshelyeink fölött, élénk mozgalom támad a vizeken s a pusztá ezernyi titokzatos hangjai közül kiválik az öreg gunár komolyan integető szava.

— Gál Ádám! — mondja a nyomában szárnyalóknak.

— Klára! Klára! — felelget össze-vissza a fiatal népség, mire az öreg tojók lepörölik őket:

— Gigágágá, gagaga, gigá!

Toronymagasan húz az első csapat leshelyem felé. Nem, nem türtőztethetem magam s odapörkölök. Pattog a sörét a kemény tollpánczélon, zúgva kaptat föl az egész falka az ég felé, összeverődő szárnytollaik berregő zaját még a meglepetés zürzavaros hangjai sem tudják elnyomni, de az eredmény csak egy egyetlen szál toll, mely libegve, forogva, ünnepélyes lassúsággal ereszkedik alá.

Mindig sűrűbben, mindig alacsonyabban, mindig nagyobb csapatok érkeznek, éktelen zsvajvásuk felveri az egész tájékat s nem törődve a mindig gyakrabban felhangzó puskadurrogással, százanként, talán ezrenként vonulnak el messze, elszórt csatárlánczunk fölött.

Már beállott az est s messzire villog a lővés föllobbanó fénye, sőt a hold sarlója is fényesedni kezd és még mindig nem ér véget a zajgó hadak vonulása. Egyes csavargók hangos gágogással tévelyegnek, keresve

Megrendelhető *Bartha Ábel* m. kir. főerdőmérnök-nél Borgóprund, darabonként egy fordítórúddal és használati utasítással együtt 40 koronáért.

D) *Részletes leírás.* A csavarral való fadöntés szükségé főképen akkor merül fel, mikor a fa oly irányba hajlik, hova azt ledönteni a fátörzsnek épsége, takarékos és könnyű kiszállítása vagy a megtelepedett ujjulat (csemetés) kimélése érdekében lehetőleg kerülnünk kell.

Egész súlyával a csavaron fekszik a fa, sőt hogyha a súlypontjáról vont függélyes kívül esik annak nyomási központján (lásd 5—7. képen), akkor még nagyobb súly nyomja a csavart, mint a mennyivel a fa tulajdonképen bir. A súlytöbblet visszafelé húzza a fát s ha kivágtuk az irányító hajkot, csak a közben maradt faszövetnek elszakítás ellen való szilárdsága akadályozza, hogy az a csavaron át visszafelé ne essék. Oly szilárdnak kell az át nem vágott faszövet e nyalábjának lennie, hogy a maximális súly, a fának teljes súlya se tudja azt elszakítani.

A szilárdság fanemek szerint változó, négyzetcentiméterenként 60—120 kgr.-ot tesz ki; egy négyzetcentiméter szelvényű fára 60—120, átlagosan 90 kgr. súlyt függeszthetünk fel a nélkül, hogy az elszakadna. Ha tehát 10,000 kgr. súly húzza vissza a fát, akkor az irányító hajk-és fűrészvágány közötti át nem vágható faszövet keresztmetszetének  $10,000 : 90 = 125 \text{ cm.}^2$  kiterjedéssel kell birnia.

Az álló fának súlypontja a vágáslap fölött a csúcsig mért hosszúság  $\frac{1}{5}$ -ában fekszik; a 7. ábrán, mely ugyanannak a fának ötszörösen nagyobbított képe, a

fadöntőcsavar elhelyezése és az irányító hajk fekvése van feltüntetve.

A fadöntőcsavar menetei a megterheléssel nyírásra vétetnek igénybe; ha tehát nem eléggé szilárd anyagból való az, akkor a menetek vagy az orsról, vagy pedig az anyáról leszakadnak, egyik a másikat lenyirja; s hogy mindkettő egyformán szilárd legyen, egy teljes menetnek alapsíkja úgy az anyán, mint orsón egyforma ellentállóképességgel kell, hogy birjon.

Az 1. képen vázolt csavaremelő talpa és nyomólapja egyformán tojásdad alakkal birnak azért, hogy minél kevésbbé mélyen kelljen azt az elhelyezésére vágott üregbe betolni s mégis minél nagyobb területű fametszet kerüljön azok alá. Minél közelebb van ugyanis a csavarnak nyomási központja a fa kérgéhez (lásd 4. képen), annál hosszabb az emelőkar és annál kisebb erőt igényel a csavar hajtása.

A fadöntési eljárásban való újítás lényege az, hogy a fában egy csavaremelő elhelyezésére alkalmas üreget vágunk ki, hol a tuskóba vágott alsó lap az erő kifejtésére kellően szilárd alapul szolgál. Fadöntőcsavarrá a nyomótalpai által lett, a melyeknek oly kiterjedést kell adnunk, hogy az alája kerülő fametszetnek összenyomás ellen való szilárdsága a kezdő megterhelésnél nagyobb legyen; fadöntőnk máskülönbén benyomódik a fába és a kívánt munkát elvégezni nem tudjuk. A fának összenyomás ellen való szilárdsága a fanem keménysége szerint  $\text{cm.}^2$ -ként 50—120 kgr. közt változik. Valamennyi fanem döntésénél használandó csavarunknál a nyomólap kiterjedésének nagyságát termé-

elhagyott falkájukat. Az ilyenek leghamarabb esnek például, mert alacsonyabban szoktak vonulni.

Szomszédom lövéseitől megriasztva éktelen magasan húz felém egy csapat s a mint közelembbe ér, egy holtrasebzett lúd kiválik belőle és nagyot csattanva esik valahová mögém, hogy hová, nem láthatom, mert behuzódva várom a magaméit. Nem is soká váratnak magukra. A sötétség kezd ugyan borzasztóan sűrűsödni, de világosan hallom, hogy egyenesen felém tartanak. Végre feltűnnek a vonuló ék sötét körvonalai, épen a holddal szemközt s a hosszúnyakú alakok élesen rajzolódnak egy fehéres felhő hátterére.

Czélozni és löni pillanat műve, mert különben eltűnik az égi látomány. A lövés fénye egy másodpercze elveszi látásomat, de a rákövetkezőben ott látom a czélbavett ludat, a mint ingadozva vergődik egy ponton, aztán hirtelen összecsapja szárnyait és süvöltve, zúgva bukik alá.

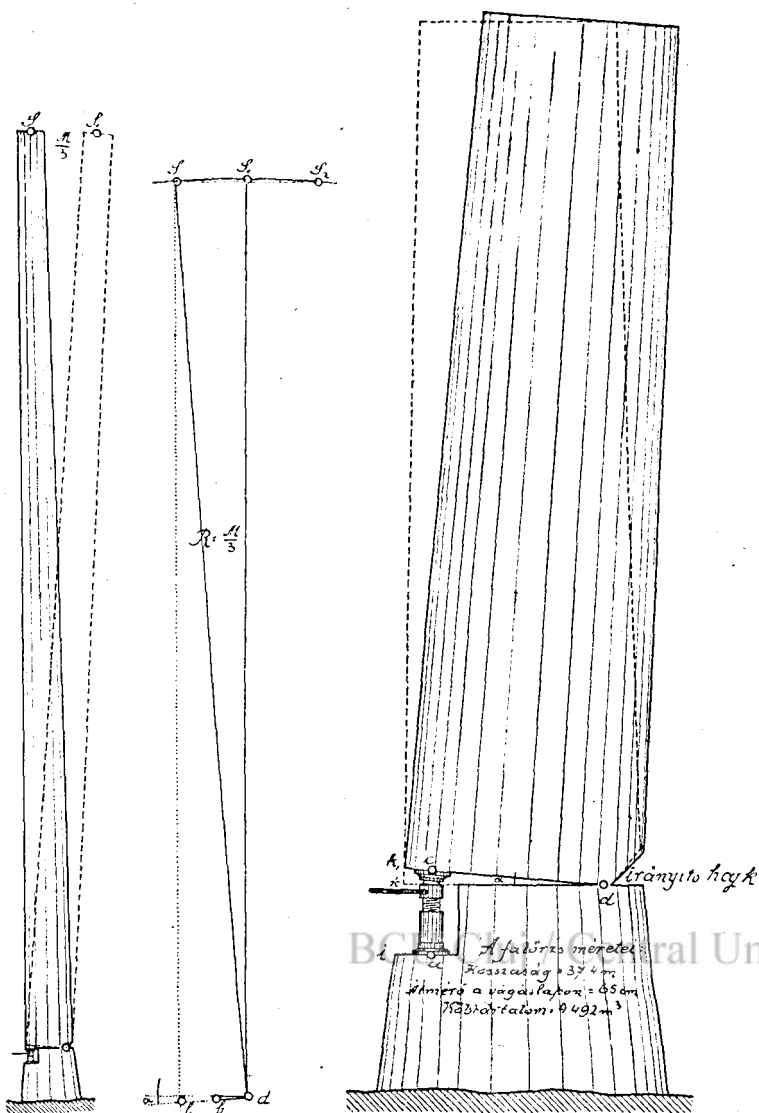
Tompa zuhanása messze elhangzik az éjben s a súlyos eséstől magasra szökkenő víz cseppjei a holdfényben csillogva permeteznek alá. A fölséges látvány hatása alatt elszorult szívvel mászom elő a gödörből, hogy felvegyem zsákmányomat. Nem kis feladat ilyenkor messzebről vissza találni a les helyére, mert a hold felé fekvő lúd a csillogó vizen messze ellátszik ugyan, de visszatekintve minden egyforma sötétségbe olvad

össze s csak az irány pontos megfigyelése ment meg attól, hogy a legjobb vonulás idején kívül ne rekedjünk a szem elől tévesztett gödörből.

Ki tudná a libavadászat változatos gyönyöreit apróra ecsetelni? Leírni a szárnyazott lúd viselkedését, a mint csattogva és zuhogva kalimpál alá a magasból, hogy valahol a távolban tocsosanjon le, a hová a sötétben nem merjük követni, nehogy a többit elmulasztjuk; elmondani híven amaz ezernyi benyomást és változatos élményeinket, melyek emléket évek multán is gyönyörrel elevenítjük föl, lehetetlen.

Paraszt vad a liba az igaz, mert csak lesből lehet löni nagyobb sikerrel. Kevésbbé alkalmas helyeken ki kell várni a ködöt, vagy zimankót, hogy közelébe juthassunk, de nagyságával, vad természetével, lármás közeledésével és hatalmas tömegeivel magasra csigázza a vadászszenvedélyt, imponál és kielégít.

Két napi lúvadászat izgalmai után, a mint hazautaztam a vasuton kényelmesen elhelyezkedve szunyadoztam, a vonat kerekeinek zakatolásából is folyton érkező és távozó libák gágogását véltem kihallani s valamint ruháimból semmiféle kefe nem tudta eltávolítani a szik lúgos savának nyomát, úgy emlékeimből sem törli ki semmi a szik életének benyomásait.



5—7. kép.

mészeten a legkisebb szilárdság alapján kellene meghatározni; a lágfák azonban, a fenyőfélék kisebb súlyuk, rendszerint egyenesebb növéseik is, mint a nagyobb tömegű, súlyos keményfák és ezért az összenyomás-elleni szilárdságnak átlagát lehet venni és annak megfelelően kell a nyomólapot készíttetni, a mint ez fadöntő csavaromnál történt is.

A csavarnak teherbirása és tartóssága érdekében nagy fontosságú, hogy az a terhelést mindig központosan, hossz tengelyébe esően, hajlításra való igénybevétel nélkül hordozza. Ezért kellett a nyomólapot különálló darabból készíteni és azt a csavarorsó bunkójával gömbfelületű érintkezésbe hozni. Ezért kell azt mindig felül, a fekvését változtató vágáslapra nyomni, mert ha alul teszszük a nyomólapot és a csavaranyának talpát nyomjuk rá a felső vágáslapra, akkor a szerszám hajlításra is igénybe vétetik és nagyobb fokú terhelésnél, ha a vágáslapot is nagyobb szöggel kell szétnyitnunk, a csavar könnyen használhatatlanná válik.

Semmiesetre sem szabad tehát a fadöntőt fejére fordítva használni.

## Az erdei legeltetésről és a vele kapcsolatos betegségekről.

A mai nehéz gazdasági viszonyok között egyrészt az állatok könnyebb eltarthatása céljából, másrészt pedig egészségügyi szempontból vezéreltetve a gazda és állattartó ember állatjait, ameddig csak az idő engedi, legelőre hajtja ki és jórészt legelőn neveli fel.

Miután a legeltetés nagy változást idéz elő az állati szervezetben, törvényes intézkedések alapján az állatok a legelőre való kihajtás előtt orvosi vizsgálatnak lesznek minden esztendőben alávetve, főleg azért, hogy oly beteg egyedek ne kerüljenek a közös legelőre, melyek a többiek egészségét veszélyeztetik, avagy a legelőt fertőzhetik. A legelőket a talaj szerint két csoportra osztjuk és pedig réti legelőre, továbbá erdei legelőre, mely a növényzetet illetőleg nagyon különbözik egymástól, sőt egyes fajok részére hol az egyik, hol a másik az egyedüli alkalmas. Így például a sertéseket ott, a hol arra alkalmas erdei legelőterület van, oda küldik makkoltatás céljából, ahol úgyszólván a magas hó beálltaig künn tartózkodnak, hasznót hajtva a legeléssel, mert túrásközben az ártalmas rovarokat, alcákat, bábokat elpusztítják, továbbá megtrágyázzák a földet is.

Ha a legelőn élő állatokat megfigyeljük, azt tapasztaljuk, hogy a réti legelőn tartózkodó állatok vajmi ritkán kapnak valamelyes betegséget, míg ellenben az erdei legelőn élők sűrűn megbetegszenek meg különböző betegségekből. Egyik leggyakoribb betegsége különösen a szarvasmarháknál a vérvizelés, mit csak erdei legelés alkalmával kapnak meg.

Sokáig az volt a hit, hogy a vérvizelés, erdőkor, erdőnyavalya, nem vezethető másra vissza, mint ama körülményre, hogy az állatok rügyeket, leveleket esznek, különösen fenyves erdőben terpentintartalmú fenyőrügyeket, mely a vesékre hat betegítőleg, aminek folyamánya a véres vizelés.

Az e téren folytatott buvárlatok azonban megállapították, hogy ezt a betegséget, mely sokszor áldozatokat követel, nem a rügyek s a falevelek okozták, hanem a betegséget állati lények idézik elő, melyek kullancsok útján kerülnek az állatok vérebe, ahol azután a behatás folytán a vörös vérszövetek szétesnek és a vizeletben vérfesték jelenik meg.

Babes 1888-ban tanulmányozta behatóbban ezt a betegséget Romániában és tanulmányai alapján kiderítette, hogy a betegséget egy *Haematococcus bovis* nevű baktérium idézi elő, mely egészséges szarvasmarhákat is megbetegít; foglalkoztak a betegség tanulmányozásával *Th. Schmith* és *Kilborne* is, a kik Észak-Amerikában a texasi láz tanulmányozása közben rájöttek arra, hogy a betegséget a *Boophilus bovis* nevű kullancs terjeszti és pedig úgy, hogy beteg állatok véréből kiszívja és azt egészséges állatok vérebe ojtja be. A tanulmányozások tovább folytak s 1903-ban *Schütz* és *Meissner* kiderítették, hogy Európában az *Ixodes reduvius* nevű kullancs terjeszti a betegséget.

Hazánkban, különösen mocsaras erdei legelőkön fordul elő, sőt egyes vidékeken állandóan nagyobb kártételt okoz.

A betegséget nálunk *erdőkór*nak nevezik, a mely a Felvidék és Erdély egyes dombos, hegyes vidékén fordul elő: gyakori Arad és Szabolcs megyében, Máramaros megyében pedig állandóan uralkodik. Romániában a Duna között elterülő mocsaras vidékeken nagyon gyakori és sok pusztulást is okoz.

A betegséget a *Piroplasma* v. *Pirosoma bigeminum* nevű egysejtű lény idézi elő, mely azonban csak görcsövel látható. A parazita eléggé szívós, mert például elhullott vagy elvéreztetett állat vérében kilencz napig is életképesek maradnak, a beteg állat vérében pedig szintén soká megélnek még a kiállott betegség után is; volt rá eset, hogy beteg állat vére 531 nap múlva is fertőzőképes volt. Más állat a fertőzésnek ellentáll.

A megtermékenyített nőtény kullancs, a megtermékenyítés után a szarvasmarha bőréről leesik és körülbelül 2000—4000 petét rak le az erdei legelő fűvére. A petékből kikelt kullancsok az egészséges szarvasmarha bőrére jutnak. A petelerakástól a megtermékenyítésig 19 hét telik el.

A szarvasmarhák közül inkább az idősebb állatok fogékonyak a betegség iránt, a fiatalabbak ellentállók, istállózott állatok ritkán betegszenek meg. Jobban ellentállnak a betegségnek azok az állatok, a melyek ilyen fertőzött vidéken jöttek a világra.

A fertőzött állatok a fertőzés bekövetkeztétől számított 8—10 nap múlva jellegzetes tüneteket mutatnak. Hőmérsékletük emelkedik, magas lázt kapnak, körülbelül 40—42 fokot. Ennek folyamának az állatok kedvetlenül legelnek, néha veszettségre utaló tüneteket mutatnak, különösen a betegség kezdeti szakában. Az állatoknál vagy székrekedés vagy kólika nevű tünet mutatkozik, a bélsár sárgásbarna vagy véres csikkel tarkított, a tejelést lassan abbahagyják, a tej sárgás színű és keserű. Az állatok testén görcs észlelhető, bizonytalanul, támolyogva járnak, könnyeznek, a bőr feltűnően száraz, vérük világosvörös színű, a vizelet vagy világosabb, majd sötétebb; ha üvegebe felfogjuk a vizeletet és felrázzuk, nagyon habzik. A betegség igen súlyos alakot is ölthet, különösen nagyon elgyengült állatoknál, olyannyira, hogy 3—4 nap múlva a betegség kitörése után állandóan a földön fekszenek, nagyon nehezen lélegzenek, erősen nyögnek, görcsös állapot mutatkozik, nagyon könnyeznek, a hőmérséklet hirtelen alásüllyed és az állatok elhullanak.

Legelső teendő ily tünetek jelentkezése esetén az állatokat a legelőről eltávolítani és lehetőleg hűvös helyre hajtani. A állatokat jól kell táplálni száraz takarmánnyal és egyik főkövetelmény az állatok testéről a kullancsokat leszedni. Ha az állatoknál bélsárpangás mutatkoznék, ajánlatos keserű sőt adni. 1½ liter langyos vízben ½ kiló keserű sőt felolvasztani és langyos melegen beadni, ha pedig hasmenés mutatkoznék, úgy nyálkás főzeteket kell készíteni, ezekbe egy kevés összehúzó szert, csersavat, timsót tenni. Ha az állatok na-

gyon elgyengültek, úgy hatóránként ½ liter forralt bort 2—3 tojással. Azon a vidéken, ahol a kullancs nagyon sok és a betegség is gyakori, ajánlatos az állatokat a kullancsok ellen úgy védeni, hogy testüket 12—19 napig naponként olaj és víz keverékével bepermetezzük.

Kutyák is megkaphatják a betegséget, mely *rosszindulatú sárgaság* néven ismeretes és hasonló a szarvasmarhák jelzett betegségéhez. Ha a kutyák megbetegszenek, úgy azokat csak igen gondos ápolással lehet megmenteni.

Dr. Kukuljevič József.

(Folytatása következik.)

## Különfélék.

**Kitüntetés.** Ő Felsége Ács Géza uradalmi erdővédnek, semsei lakosnak, emberéletnek saját élete vesztetetésével véghezvitt megmentése alkalmából tanúsított bátor magatartása elismerésül, az ezüst érdemkeresztet adományozta.

**Negyven évi szolgálat.** A m. kir. földművelésügyi miniszter úr Czepezauer Bódog németmokrai kincstári szegődött gátmestert a negyven évi hű szolgálatokért járó díszéremmel tüntette ki.

Czepezauer Bódog 1870. évi június hó 1-én lépett az állam szolgálatába, a melynek mindenkor hűséges és kifogástalan munkása volt s ott egyhuzamban 41 évet töltött.

**Biztosítás.** Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárnál a következő biztosítások eszközöltettek: Péterffy András, Udvarhely vármegyei hatósági erdőőr a rendes tagok első csoportjában kétszeres tagsággal nyugdíjra és balesetre, Trinper József Esterházy hercegi uradalmi erdőőr (Zala vármegye) a rendes tagok negyedik csoportjában, kétszeres tagsággal, segélyre biztosított.

«Méh» magyar méhészek értékesítő szövetkezete cím alatt Budapesten (V. Váci-út 108 szám) egy új szövetkezet alakult, melynek célja a méhészeti termékek értékesítését országosan szervezni, a már meglévő értékesítési szerveket célirányos tevékenységre egyesíteni, ezeknek központul szolgálni, tagjai üzleteit közvetíteni, tagjait olcsó és jóminőségű méhészeti eszközökkel és cikkekkel ellátni, és e végből a mint anyagi viszonyai megengedik, a cikkek tömeges előállítására gyárat létesíteni. A szövetkezet hirdetményei a szövetkezet hivatalos lapjában a «Magyar Méhészek Lapja» című lapban fog egyszer közzététetni.

A szövetkezet tagjai: a) rendes tagok, a kik legalább egy darab 10 koronás üzletrészt jegyeznek; b) alapító tagok, a kik legalább egy darab 100 koronás alapító üzletrészt jegyeznek. A tagok kötelesek a két korona beiratási díjat és üzletrészeiket a belépés napjától számított egy év alatt részletekben megfizetni. A szövet-



kezetből minden év végén, két hónapi felmondással ki lehet lépni, a mikor is a tag az általa jegyzett üzlet-részt visszakapja. A szövetkezet tiszta nyereségéből az üzletrészesek legfeljebb öt százalékos osztalékban részesülnek.

A szövetkezet érdeklődőknek készséggel nyújt felvilágosítást és meg is küldi alapszabályait.

**Arany étkezőkészletek.** Annak a királyunk tulajdonát képező arany asztali készletnek, a mely legutóbb Vilmos német császár bécsi látogatása alkalmával volt használatban, aligha akad szépség tekintetében párja. A tányérok, tálak, kanalak, kések, villák, sótartók stb., szóval minden, a mi egy teljes étkezőkészlethez tartozik, tömör aranyból vannak. Csupán az asztaldíszek vannak vastagon aranyozott ezüsből, azonban ezeknek is mindegyike legalább 70,000—80,000 korona értéket képvisel. Ebből elképzeltjük (vagy talán inkább el se tudjuk képzelni), hogy mi lehet az egész asztali készlet értéke! A bécsi királyi palota leltárában csak a 18-ik század vége felé fordul elő először az arany asztali készlet, a mi arra mutat, hogy csak akkor kezdték azt beszerezni. Az arany készlet első részlete Lombardiában készült, a mi akkor még Ausztriához tartozott. Minden egyes darab az aranyművészet remeke. Ezt az arany készletet csak nagy ritkán és csak igen különleges ünnepek alkalmával használja az udvar. Ilyen alkalmakkor még a mythologiai esemegetányérok is használatba jönnek, a melyek — ritkaságuknál fogva — még értékesebbek, mint az aranytányérok. Ezek porcellánból vannak s mindegyikre más-más, a mythológiából vett művészi kép van festve. Olyankor, mikor ezeket a történelmi nevezetességű asztali készleteket használják, még egy különleges pohárkészlet is díszíti az asztalt, az úgynevezett Musselin-szerviz, melynél az üveg papírvékonyaságú és így megfelelően törékeny is. Az arany asztali készlettel száz személyre lehet teríteni s az asztalt, a melynél szintén száz személy foglalhat helyet, egyetlenegy asztalterítővel terítik le, a melyet külön erre a célra szöttek.

Az angol királynak szintén nagy arany asztali készlete van, mely legutóbb a júniusi koronázás alkalmával volt használatban. Az angol király arany asztali készlete 60 métermázsa súlyú. Ha tudjuk, hogy jelenleg egy kilogramm arany 2000 korona, úgy könnyen kiszámíthatjuk, hogy a 60 métermázsa súlyú arany asztali készlet aranyértéke most 12 millió koronát tesz ki. Ha az arany értékéhez az asztali készlet elkészítésének a költségeit is hozzászámítjuk, aligha tévedünk, ha az angol király arany asztali készletének valódi értékét 18—20 millió koronára becsüljük.

**A nagy felfedező utak költségei.** Filchner német sarkutazó, a ki expedíciót tervez a déli sarkra, két millió 400,000 koronában állapította meg tervezett útjának a költségeit, a miből azonban 540,000 korona megtérül abban az esetben, ha a két expedíciós hajóval sértetlenül tér vissza, mert akkor ezeket megint

eladhatja. Peary legutóbbi északsarki utazása 500,000 koronába került, a mibe azonban bele van számítva a «Roosevelt» expedíciós hajó mintegy 300,000 koronát kitevő értéke. Shakletonnak, a ki a déli sarkot közelítette meg, 800,000 koronára volt szüksége és körülbelül ugyanekora összegben van előirányozva a tervezett Scott-féle angol délsarki expedíció. Stanley afrikai expedíciója 250,000 koronába került. Az újabbkori expedíciók költségeivel összehasonlítva, a régebbi idők nagy felfedező útjai sokkal kevesebbe kerültek. Kolumbus első amerikai útja például csak 30,000 koronába került. Magelán első földkörüli útjának a költségeit Koelliker O. számította ki. Összesen négy hajóval kelt útra Magelán, a melyek a felszereléssel és a személyzet ellátásával együtt 214,000 koronába kerültek. Ebből az összegből Spanyolország 165,870 koronát fedezett, a többit pedig kikötő városok és gazdag kereskedők adták össze. A hajó közül három tönkre ment, de a negyedik annyi fűszerárút hozott magával, hogy annak az eladásából az összes költségek megtérültek, sőt még felesleg is maradt, úgy, hogy ez az expedíció voltaképen még pénzbeli nyereséggel is járt.

### Változások az erdészeti szolgálat köréből.

*(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti állászi létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni szíveskedjenek.)*

A m. kir. földművelésügyi miniszter úr a vin-kovezei kir. főerdőhivatal kerületében alkalmazott Pappucsics Vászó kir. főerdőőrt, valamint a sušaki kir. erdőhivatal kerületében alkalmazott Sarić György kir. főerdőőrt állandó nyugalomba helyezte.

\*

A szászsebesi m. kir. erdőhivatal főnöke Vecserdi György m. kir. erdőőrt m. kir. főerdőőrré, Maksay Géza marosvásárhelyi erdőfelügyelőségi díjnokot pedig m. kir. erdőőrré nevezte ki. Továbbá Jászberényi Károly galaczi m. kir. főerdőőrt a szászvárosi faraktárhoz, Kubán János m. kir. erdőőrt a zalatnai m. kir. erdőgondnokságtól a vajdahunyadi erdőgondnokság floreszi védkerületébe Csernisorára, Tőke László m. kir. főerdőőrt a vajdahunyadi m. kir. erdőgondnokságtól a kudsiri erdőgondnokság priszlópi védkerületébe Priszlóra, Zathureczky Ferencz I. oszt. m. kir. erdőlegényt pedig a kudsiri m. kir. erdőgondnokságból a zalatnai erdőgondnokság fenesi faraktárába Fenesre helyezte át.

### Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a posta, hanem kiadóhivatalunk eszközli a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomtatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamációkkal a t. előzetők ne forduljanak hozzánk.

V. I. Sertése orrvérzésének többféle lehet az oka. Keletkezhet az a fejre vagy orra adott ütés vagy lökés által, azáltal, hogy túrás közben valami csontszilánk kerül az orrba, a mely mélyebb sebzést idézett elő, továbbá a mi sertésnél nagyon



könnyen lehetséges, élőködő kerül az orrba (Pentastomum vagy Oestrus). Nagyon valószínű ez esetben, hogy az állat nagyon hízott és a mostanában uralgó nagy hőség vértódulást idézett elő az agyban és ettől származik az orrvérzés. Okozhatja az orrvérzést az orrban keletkezett daganat vagy kinövés is. Végül orrvérzést idézhetnek elő egyes fertőző heveny betegségek is, továbbá kovászvérűség és csontbetegség is.

Keletkezhetik az orrvérzés, mint a tüdőből eredő vérzés tünete, akkor az orron kifolyó vér világosvörös és finom habbal kevert. Ha a vérzés gyomorvérzésnek a tünete, akkor a kifolyó vér szennyes barna és savanyú szagú, ha pedig az orrban lévő bántalom az alapja, akkor a vér mindig nyálkával kevert.

Mindenesetre az utóbbi három jelenséget figyelje meg jól, a mi némileg a vérzés eredetét illetőleg fogja tájékoztatni.

Ha az állatot nyugodtan hagyja hűs, árnyas helyen és a vérzés nem szervi bajtól feltételezett, így hamarosan gyógyulni fog. Sertésnél a kezelés nagyon nehéz és az eredmény bizonytalan is. Azt a jelen esetben csak szakember mondhatná meg mily alapon keletkezett a bántalom. Ha az orrvérzés huzamosabb ideig fennáll, úgy nem ajánlatos az állatot megtartani, mert a nagy vérvesztés teljes leromlásra, sok esetben elhullásra vezet. Kiséréije meg a sertés fejét sűrűn hidegvizzel locsolni és ha lehet hagyja vizes árokban heverni, fürödni, ha vértódulástól eredt a vérzés, úgy el fog mullani.

*Dr. Kukuljevič József.*

**N. Gy.** Az 1883. évi I. t. c. 19. §-a értelmében az állami hivataloknál irodatiszt az lehet, a ki négy középiskolát vagy négy polgári iskolát végzett. Önnek tehát a képesítése megvan ahhoz, hogy irodatiszt, illetőleg irodasegédtsízt lehessen. Csakhogy viszont az 1873. évi II. t. c. 5. §-a kimondja, hogy az állami hivataloknál az irodai és kezelési hivatalnoki állások (irodatiszt, irodasegédtsízt, stb.) betöltésénél azok az igazolványos katonai altisztek, a kik a hadseregben, haditengerészetben vagy a honvédségben tizenkét évig s e közben legalább nyolcz évig mint altisztek ténylegesen szolgáltak s a fenti előképzettségek megvan, minden más pályázóval szemben (kivéve a már fizetésben levő kebelbeli hivatalnokokat vagy nyugdíjasokat) elsőbbséggel bírnak. Ilyen igazolványos katonai altiszt pedig nagyon sok van s ez az oka annak, hogy irodasegédtsízt más, mint igazolványos katonai altiszt, alig nevezhető ki. Tudunk rá esetet, hogy valaki érettségi bizonyítvánnyal és két évi jogi végzettséggel állt be az egyik miniszteriumba díjnoknak s ott 28 éven át a szó legszorosabb értelmében kitünő szolgálatot teljesített s még sem nevezhették ki irodasegédtsízt, mert mindig volt igazolványos katonai altiszt pályázó, a ki vele szemben a kinevezéseknél elsőbbséggel bírt. E miatt panaszkodnak is a díjnokok eleget, még pedig joggal, de ezen az állapoton segíteni addig, a míg az említett törvény hatályban van, nem lehet. Ne is kísérelje meg irodasegédtsízi állásért pályázni, kár a bélyeg-költségért, mert úgy sem nevezik ki.

**Cs. P. 1.** Az 1883. évi I. t. c. 17. §-a értelmében számtiszt az lehet, a ki a főgimnáziumi vagy főreáliskolai érettségi vizsgát letette, vagy ezekkel egyenrangú kereskedelmi vagy megfelelő katonai iskolát végzett és ezen felül az államszámviteli vizsgát is letette. Az államszámviteli vizsgát négy középiskolával és két évi erdőri szakiskola elvégzése után nem lehet letenni. Erdőszámtiszt pedig csak az lehet, a ki a selmeczbányai erdészeti főiskolát elvégezte; erdészeti államvizsgát azonban nem kell tennie. 2. Második kérdésére a fentebb N. Gy.-nek szóló üzenetben találja meg a feleletet.

**L. Gy. 1.** Az 1885. évi XI. t. c. 20. §-a értelmében nyugdíjra az az állami alkalmazott tarthat igényt, a ki a) testi vagy lelki fogyatkozás miatt hivatalos kötelességeinek teljesítésére véglegesen, vagy legalább tartósan képtelenné vált, b) a ki 65-ik évét betöltötte, c) a ki köteles szolgálati idejét kitöltötte és d) a ki állások megszüntetése vagy szervezése következtében, vagy ellene hozott fegyelmi ítélet folytán megfelelő állomásra el nem helyezhető. A 28. § értelmében azok az állami alkalmazottak, a kik tíz beszámítható szolgálati évvel még nem bírnak, ha a fentebb említett 20. § a) b) és d) pontjaiban felsorolt feltételek bekövet-

keznek, csak végkielégítésre tarthatnak igényt, mely bezárólag öt szolgálati évig a fizetés és személyi pótlék egy évi összegével, öt éven túl egészen tíz évig pedig két évi összegében állapítatik meg. Önnek tehát, a kinek 20 évi szolgálata van, ha közhatalosi orvosi bizonyítvánnyal igazolja azt, hogy szolgálatképtelen, úgy nyugdíjra van igénye; végkielégítést azonban nem kaphat, legfeljebb kérheti majd ha nyugdíjazva lesz, nyugdíjának a megváltását, a mi a nyugdíj megállapításánál alapul vett javadalmazás (legutóbbi fizetése és személyi pótléka) két évi összegét nem haladhatja meg. 2. Minden magánuradalom, vagy magán személy (uradalmi orvos) adhat a szakvizsgálóval nem bíró erdészeti alkalmazottjának, vagy inasának olyan egyenruhát a minőt akar s akár tiszta aranygallért is varrathat az egyenruhájára. Ez ellen nem lehet kifogást emelni.

**G. J.** Lapunk előbbi számában közöltük az erdőri és vadőri szakvizsgák megtartására vonatkozó hirdetményt. A vizsga engedélyért benyújtandó kérvényhez csatolni kell a keresztlevelét, iskolai bizonyítványait, vagy ha ez nincs, bizonyítványt arról, hogy írni, olvasni és a négy közönséges számművelet szerint számolni tud, erkölcsi bizonyítványt és bizonyítványt arról, hogy legalább három évig szakadatlanul erdészeti gyakorlati szolgálatban állott. Ha egyéb okmányai (pl. katonakönyve) is vannak, azokat is csatolhatja. A vizsga megkezdése előtt, vizsgadíj fejében 10 koronát kell a vizsgáló-bizottság elnökénél lefizetni. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

**P. L. 1.** A kassai m. kir. vízmester-iskola tanfolyama három évig tart. Az oktatás december hó 1-én kezdődik s felvételért a m. kir. országos vízépítészeti igazgatósághoz (Budapest, V. Sziget-utca 5-7. sz.) kell ősszel a kérvényt benyújtani. Az iskolába való felvétel kellékei a következők: a) magyar állampolgárság; b) katonai altiszti rang, a mi katonakönyvvel és c) 30 évet túl nem haladott kor, a mi születési anyakönyvi kivonattal igazolandó; d) egészséges, erős testalkat; e) kifogástalan erkölcsi élet, a mi hatóságilag igazolandó; f) a magyar nyelv tudása szóban és írásban; g) kiskorúság esetén a szülőknek vagy gyámnak a beleegyezése; h) családi állapot igazolása, a mennyiben rendszerint csak nőtlen növendékek vétetnek fel. A létszám betöltésénél előnyben részesülnek a műszaki csapatok tartalékos altisztsíjei és azok, a kik vízmesteri munkakörben hasznosítható ipart űztek (föld-, kő- és betonmunkások, kőművesek, ácsok, vízvezetéki szerelők, bányászok, folyami hajósok). A vízmesteri iskola államköltséges növendékei a tanfolyam kezdetével két tanu által előttemezett oly tartalmú kötelezvényt tartoznak kiállítani, a mely szerint kötelezik magukat a tanfolyam sikeres elvégzése után három éven át állami szolgálatban maradni, vagy 1000 K kiképzési költséget az államkincstárnak megtéríteni. Az államköltséges növendékek teljes ellátásban részesülnek és író és rajzeszközöket is kapnak. A nem államköltséges tanulók havonta 80 K-t tartoznak ezekért fizetni. 2. Hogy a gyakorlati szolgálatra kiküldött növendék kap-e valamilyen díjazást, azt nem tudjuk, ezt tessék az iskola igazgatóságától: a kassai m. kir. kulturmérnöki hivataltól megkérdezni. 3. Ha ön most át lép a tanfolyamra, úgy eddigi erdészeti szolgálata valószínűleg nem fog a nyugdíjba beszámíthatni. Ezt azonban most még nem lehet biztosan tudni, mert addig, míg az ön nyugdíjazása bekövetkezik, a nyugdíjtörvény sokféle módosuláson mehet keresztül. Legzetszerűbben úgy léphet át, ha az államerdészetről a tanfolyam elvégzésére három évi szabadságot kér. Ez esetben ez a három év a nyugdíjba nem számít ugyan be, de megszakítást sem képez.

**H. A. 1.** A hol a községi éjjeli őri teendőket nem erre a célra külön felfogadott és fizetett egyének, hanem maguk a községi lakosok felváltva végzik, ott ez a teljesítmény a közmunka jellegével bír. Minthogy pedig az 1890. évi I. törvény-cikk 49. §-ának i) pontja értelmében az erdőőrök saját személyükre nézve a kézi-közmunka kötelezettsége alól fel vannak mentve: ennél fogva nézetünk szerint öntől sem lehet jogszerűen megkivánni azt, hogy éjjeli-őri szolgálatot teljesítsen. 2. Miután nem ismerjük a vadászberlő szerződését, így nem tudhatjuk,

hogy ön jogosítva van-e serétes fegyver viselésére vagy sem; kérdezze meg felettes hivatalát.

**M. K. 1.** A hiányzó lapot megküldtük. 2. Ha — mint írja — az erdőőri szakvizsgát már letette, úgy a kincstárnál is igényt tarthat erdőőri állásra. Lapunkban gyakran talál pályázati hirdetést; ha valamelyik önnek megfelel, úgy nyújtsa be ahhoz a hivatalhoz a kérvényét, a melyik hivatal a pályázati hirdetményt kiírta.

**S. J. 1.** Rendelje meg lapunk kiadóhivatalánál az Erdészeti Zsebnaptárt, abban benne van az erdőtvény. Mint lapunk előfizetője a naptárt két kor. kedvezményes áron kapja; a postai szállításra 45 fillért kell küldeni. 2. Magyar-horvát és magyar-német szótárt bármely könyvkereskedőnél kaphat.

**Z. L.** Érdekében — sajnálatunkra — nem tehetünk semmit s nem is ajánlhatjuk önt az uradalomnál, mert hiszen mi sem ismerjük önt. Ha álláskeresőre vonatkozólag hirdetést akar lapunkban közzétenni, úgy fogalmazza meg a hirdetést és küldje be, mert mi nem tudhatjuk, hogy ön mit akar hirdetni. Ha a hirdetést beküldi, úgy azt ingyen közöljük.

**V. F.** A lapunk ez évi január hó 1-én megjelent számában P. E.-nek szóló szerkesztői üzenet az 1904. évi I. t. cz. és az 1906. évi IX. t. cz., valamint az 1906. évi 4600 M. E. számú kormányrendeleten alapszik. Mind ezeket a hivatalnál megtalálhatja s meggyőződhetik az állítás helyességéről.

**R. J.** A fegyelmi szabályok 268. §-a szerint minden jogerőre emelkedett fegyelmi ítélet az elítélt szolgálati és minősítési táblázatába bejegyzendő; ez a bejegyzés két évi jómagaviselet után az illető kérelmére törölhető. A törlést az a hivatal engedi meg, a melynek kerületében az illető szolgálatot tesz. Ha az ön fegyelmi ügye már két év előtt befejezést nyert s azóta nem merült fel ön ellen panasz, úgy hivatkozással az említett §-ra, kérje írásbelileg felettes hivatalát, hogy a fegyelmi ítéletet szolgálati és minősítési táblázatából törölje.

**Sz. I.** Hirdetését kivételesen még kétszer díjmentesen közöljük.

**Ifj. B. S. 1.** Revolver után nem kell fegyveradó fizetni. 2. Uradalmi erdőőrök olyan szolgálati fegyvert (háttöltőt karabélyt) tartoznak viselni, a milyennel őket az uradalom ellátja. Hogy milyen legyen ez a karabély, azt az erdőőrök fegyverviselése és használata iránt kiadott 1895. évi 72,086. számú földművelésügyi miniszteri rendelet nem írja elő. 3. A büntetés jogos volt, mert ön a község belterületén lőtt, ez pedig tilos. Csak végszükség esetén szabad belterületen fegyvert használni, a felhozott eset pedig nem az. 4. Töltetlen fegyverrel és nem vadászva senki sem tilthatja meg, hogy a kérdéses úton járjon. 5. Nézze meg a jegyzői hivatalban az ebadóra vonatkozó vármegyei szabályrendeletét. Miután ez minden megyében más, mi nem tudhatjuk, hogy köteles-e kutyája után adót fizetni. 6. A kérdett főerdőtanácsos címe Budapest. V. Zoltán-utca 16 szám.

**Gy. J.** Ha a követelés adásvételi ügyletből eredő vételárkövetelés, annak elévülési ideje a rendes magánjogi elévülési idő, vagyis 32. év.

**H. Á. 1.** A fegyvergyakorlatra való behívás a szolgálati viszonyt a cselédtörvény és az ipartörvény analógiája szerint nem bontja fel, nézetünk szerint még próbaszolgálat esetén sem. E mellett szól a gazdatiszti törvény analógiája is. A részvénytársaság eljárása tehát véleményünk szerint nem jogos. 2. A «Magyar faipar és fakereskedelem» című lap szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VI., Podmaniczky-utca 71. szám alatt van. Előfizetési ára egész évre 20 kor. Az «Erdészeti Lapok» kiadóhivatala Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alatt van; előfizetési ára egész évre 16 kor. A «Vadászati Lapok» szerkesztősége Budapest, VIII., Gyöngytyúk-utca 13. szám alatt van; előfizetési ára egész évre 12 kor., az «Országos Magyar Vadászati Véd-Egyet» tagjai részére pedig évi nyolcz kor. 3. Előfizetése f. é. július hó 1-én már lejárt. Ezért csak kivételesen adunk kérdéseire feleletet. 4. A czimszalag kiigazítása iránt intézkedtünk. 5. Ha lapunkra újból előfizet és álláskeresőre vonatkozó hirdetését beküldi, úgy azt díjmentesen közöljük.

**D. J. 1.** Hogy a székely kirendeltségnél alkalmazott legelő-

mestereket államosítják-e és hogy ezentúl csak erdőőri szakiskolát végzett egyéneket fognak-e kinevezni, azt nem tudjuk. 2. Olvassa el a fentebb L. GY.-nek szóló üzenetünket.

**B. I. 1.** Olyan czégeket nem ismerünk. 2. A hiányzó lapokat megküldtük. Mi a lapot mindig pontosan expedáljuk; valószínűleg a postánál lesz a baj; járjon a postán utána a dolognak.

**Garai. 3886.** számú Bazilika sorsjegye a törlesztési húzáson 14 koronával kihuzatott.

**Zs. K.** Sorsjegyét még nem húzták ki.

**G. J.** Lapunk előbbi számában olvashatta, hogy az erdőőri és vadőri szakvizsgák Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolcon, Kassán, Máramarosszigeten, Kolozsváron, Brassóban, Nagyszebenben, Temesváron, Pécsen és Szombathelyen fognak megtartatni és hogy a folyamodványokat ahhoz a kir. erdőfelügyelőséghez kell benyújtani, a melynél vizsgázní óhajt. A kérvényt nem a kir. erdőfelügyelő nevére kell címezni, hanem a kir. erdőfelügyelőséghez kell intézni. A budapesti kir. erdőfelügyelőség II. ker. Margit-körút 49. szám alatt van.

**O. V.** Ha három évi erdészeti gyakorlati (tehát nem irodai) szolgálatot fog tudni kimutatni, úgy semmi akadályja sem lesz annak, hogy az erdőőri szakvizsgát magánúton letehesse.

**K. J. 1.** Ha nincsen állásban, úgy a fegyverért köteles adót fizetni. 2. A szolgálati fegyvernek nem kell okvetlenül karabélynak lenni, lehet az —késesövű serétes fegyver is; ez utóbbi is annnyal inkább adómentes, mert a m. kir. pénzügyminiszter úr 1891. évi 2491. számú rendeletével kimondotta, hogy az 1870. évi XXXI. t. cz. 38. §-a értelmében felesketett erdőőrök szolgálati czélokra két darab fegyvert tarthatnak adómentesen; kettőnél több fegyver után azonban adómentesség nem jár. 3. A 10 fillért a lap javára bevételztük.

**B. Á.** A lapokat eddig a kiadóhivatal tévedése folytán nem kapta meg. Ezentúl rendszeren fog menni.

**W. M. 1.** Előfizetése már márczius hó végével lejárt; kérjük annak megújítását. 2. A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter úr 1887. évi 24,667. számú rendelete értelmében azok, a kik az erdőőri szakiskola kétéves tanfolyamát elvégezték, háromnegyed évi erdei gyakorlati szolgálat után tehetik le az erdőőri szakvizsgát. 3. A czimszalag kiigazítása iránt intézkedtünk. 4. A 10 fillért a lap javára bevételztük.

### Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1911. évi augusztus hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Ress Mihály 2-40, Liptóújvári főerdőhiv. hd. 37-15, Rózsahegy város hd. 21-25, Palecskó János 3-90, Dostal Ede 24—, Czere Sándor 1-20, Miklay János 4-30, Schmid Ernő —20, Lippai főerdőhiv. hd. 32-75, Földmív. min. hd. 306— Szászsebesi erdőhiv. Ehd. 41-35, Sümegi János 4-20.

1 koronát fizettek:

Kinál Alajos, Szabó József, Warinszky Miksa, Fingerlosz István, Todoka Vazul, Horváth Venczel, Kupovics János, Szabó József, Farkas János.

2 koronát fizettek:

Miller András, Stach Sándor, Veszelka István, Béres Mihály, Lázár József, Buzi József, Keserű László, Kottek Antal, Volosin József, Schaschek Nándor, Bekes Dezső, Gebrián György, Györke József, Jakubovich János, Pesti Ferencz, Pottvorszki Dezső, Richter József, Forgács Mihály, Német József, Fogaras András, Greisinger Márton, Kecskés László, Pilvány Cziprián, Evetovics Dániel, Deák Ferencz, Engli Vilmos, Noszályi Endre, Orovicsián Vazul, Makky János, Galszik János, Naszlady Sándor, Venczel János, Hidvéghy György, Kiss Imre, Bugyi István, Galántai Ferencz, Horváth József, Matkovics Vilmos, Miklai István, Sümegi Vendel, Csató Lajos, Mezey Károly, Boksay György, Fetz Lajos, Horváth István, Kocsis Mihály, Kovács Ferencz.

4 koronát fizettek:

Virlics Gyula, Kriszhaber Lajos, Bölcs József, Fülecz Zsigmond, Klespitz János.

## ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

**Erdőőri állást keres** 38 éves, róm. kath., kiscsaládú, erőteljes, egészséges, kiszolgált csendőr és szakvizsgázott erdőőr, a ki az erdészeti és vadászati teendőkben 8 évi gyakorlattal bír és jó bizonyítványokkal rendelkezik. Beszél magyarul, németül és horvátul. Czime a szerkesztőségnél megtudható. (28.)

**Erdőőri vagy vadőri állást keres**, két évi gyakorlattal és jó bizonyítványokkal bíró vadásztársulati vadőr. Czime: Oláh István, Debreczen, Bocskay-tér; Dénes Miklós leveleivel. (32.)

**27 éves**, szakiskolát végzett, szakvizsgázott, katonaviselt, több évi gyakorlattal bíró nőtlen erdőlegény, erdőőri, esetleg vadőri állást keres. Czime: Szabó József erdőlegény, Tahitótfalu, Pest megye. (38.)

**36 éves**, erőteljes férfi, a ki 20 éven át egy vadásztársaságnál állott szolgálatban, kitűnő lövő, az erdőőri szakvizsga letételéhez szükséges három évi erdészeti gyakorlati szolgálat megszerzése céljából, csekély fizetéssel erdőőri, esetleg vadőri állást keres. Czime a szerkesztőségnél megtudható. (39.)

**Erdőőri vagy vadőri állást keres**, 31 éves, róm. kath., erőteljes, egészséges, szakvizsgázott erdőőr és vadőr, a ki az erdészeti és vadászati teendőkben jártas és jó bizonyítványokkal rendelkezik. Czime a szerkesztőségnél megtudható. (40.)

## HIRDETÉSEK

### Pályázat.

Torda-Aranyos vármegye területén az állami kezelésbe vett véderdőknél az offenbányai III. osztályú, előléptetés esetén II. osztályú járási erdőőri állás betöltésére pályázat hirdettetik.

Az erdőőr évi fizetése 400 korona, lakpénz 60 kor., lőtartási átalánya 100 korona.

Pályázhat azon magyar állampolgár, a ki:

- feddhetlen életű,
- 24 évnél nem fiatalabb és 35 évnél nem idősebb,
- a szakvizsgát letette,
- ép szellemi erő és egészséges testalkat mellett hibátlan beszélő- és hallóképességgel bír.

A hiteles okmányokkal kellően felszerelt, sajátkezüleg írt folyamodványok folyó évi szeptember hó 30-ig a tordai m. kir. állami erdőhivatalnál adandók be.

Torda, 1911. évi augusztus hó 10-én.

(2.II.2.)

**M. kir. állami erdőhivatal.**

### Luczfenyőtobozt

minden mennyiségben vásárlók, készpénzfizetés mellett. Esetleg bérbeveszek oly erdőket, a hol jó magtermés mutatkozik. Szives értesítést «Erdő 12.» a kiadóba kérek. (5.II.2.)

1911. évi 4000 sz.

### Pályázati hirdetmény.

A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság kerületében három erdőőri (II. oszt. altiszti) és egy kinevezés, illetve előléptetés esetén négy II. oszt. erdőlegényi állásra evi Hatszáz (600) korona törzsfizetés és Egyszáz (100) kor. személyi pótlékkal, illetve Hatszáz (600) korona évi szegődménybérrel és egyéb állományszerű illetményekkel pályázat nyitattik.

Az erdőőri állásra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szakképzettségüket, az állami erdészeti szolgálatba újonnan belépni kívánók pedig ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, vagy m. kir. honvédtörzssorvos által kiállított bizonyítvánnyal, életkorukat anyakönyvi kivonattal, illetőségüket községi bizonyítvánnyal, tanulmányaikat, eddigi alkalmaztatásukat, nyelvismereteiket és katonai kötelezettségüket megfelelő bizonyítványokkal igazolni tartoznak.

Az ily módon felszerelt és sajátkezüleg írt kérvényeiket pályázók felettes hatóságuk, illetve magánosok az illetékes közigazgatási hatóság útján 1911. évi október hó 15-ig ezen m. kir. erdőigazgatóságnál nyujtsák be.

Az erdőlegényi állásokért pályázók nőtlenségi állapotukat is kimutatni tartoznak.

Kolozsvár, 1911. évi augusztus hó 23-án.

(7.)

**M. kir. erdőigazgatóság.**

(Utánnomás nem díjaztatik.)

### Keresünk

Utás-pusztai gazdaságunk erdészete részére megbízható, szakvizsgát tett erdőőrt. Ajánlatok fizetési igények megjelölése mellett a fenti uradalom intézőségéhez (u. p. Ajnácskő) Gömör megye küldendők be. (9.)

1911. évi 933. sz.

### Pályázati hirdetmény.

A Trencsén vármegyében állami kezelés alatt álló erdőbirtokok őrzetére szervezett bellusi kerületi erdőőri állás üresedésbe jövén, arra pályázatot nyitok.

Fizetés évi 960 korona.

Pályázókat felhívom, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ának a), b) és c) pontjaiban körülírt kellékeket igazoló okmányokkal, valamint eddigi szolgálatukra vonatkozó bizonyítványokkal kellőkép felszerelt és sajátkezüleg írt kérvényeiket a trencsényi m. kir. állami erdőhivatalnál f. é. szeptember hó végéig nyujtsák be.

Pályázóktól a hivatalos magyar nyelven kívül a tót nyelvbeni jártasság is megköveteltetik.

Az állás f. évi november hó 1-én lesz elfoglalandó.

Trencsén, 1911. évi augusztus 29.

(10.)

**Baross**

a közig. erd. bizottság elnöke.

91,204/I. B—3. sz.

## Tölgyfaeladási hirdetemény.

A vinkovezei kir. főerdőhivatalnál az 1911. évi szeptember hó 28-án délelőtt 9 órakor írásbeli versenytárgyalás fog megtartatni az alább részletezett vágások, tölgy, kőris, szil és egyéb faanyagának tövön való eladása iránt.

Folyó szám	Erdő-gondnok-ság neve	Védkerület neve	A vágás terület-e	Törzsek száma				Becsérték
				tölgy	kőris	szil	Egyéb s egyéb	
1	Jasenovac	Čadjevski bok 2.	54 <sup>20</sup>	656	3,098	495	11	189,622
2	Lipovljani	Čardačinska greda 8.	55 <sup>21</sup>	884	52	122	—	208,974
3	Raić — —	Suše 20.	68 <sup>12</sup>	1,060	32,159	—	—	146,824
4	Új-Gradiška	Medjustru-govi 22. I.	94 <sup>31</sup>	136	4,070	10	67	41,992
5		Medjustru-govi 22. II.	94 <sup>31</sup>	47	2,195	—	71	25,195
6		Ljeskovača	40 <sup>03</sup>	1,168	—	150	7	207,055
7		Prašnik	63 <sup>55</sup>	1,496	—	36	39	213,608
8	Županja	Slavir	46 <sup>86</sup>	925	29	1	—	210,571
9	Niemci	Gradina	45 <sup>79</sup>	1,114	8	42	9	255,939
Összesen — — —			562 <sup>38</sup>	7,486	41,611	856	204	1.499,780

Az ajánlatok a megajánlott vételár öt százalékának (5%) megfelelő bánatpénzzel látandók el.

A versenytárgyalási és szerződési feltételek a vinkovezei kir. főerdőhivatalnál tekinthetők meg s kívánatra a nevezett főerdőhivatal által meg is küldetnek Budapest, 1911. augusztus hóban.

(s.) **M. kir. földművelésügyi miniszter.**

## Előjegyzéseket

elsőrendű minőségű

fajtiszta kocsányos és kocsánytalan  
tölgymakk és csermakk

valamint elsőrendű minőségű

**jegenyefenyőmag**

és vadetetésre alkalmas vadgesztenye  
összszel való szállítására kér

**STAINER GYULA**

cs. és kir. udv. szállító, magyar magpergető gyára

**KÖRMEND, Vas megye.**

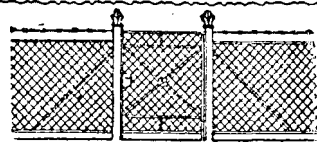
(11.)

**Házasság** céljából keresek jó módú családból szerény igényű kisasszonyt, vagy gyermektelen özvegyet, aki jó háziasszony lenne; 31 éves, nőtlen és gyermektelen uradalmi erdész vagyok. Leveleket kérek «T. J., uradalmi erdész, u. p. Szigetujfalu (Pest-megye)» jeligére. (6.II.2.)

**30 éves**, róm. kath. vallású erdőaltiszt vagyok. Házasság céljából keresek jómódú családból szerény igényű kisasszonyt vagy gyermektelen özvegyet, a ki jó háziasszony lenne. Leveleket fényképpel kérem Jánossy László m. kir. erdőaltiszt, Bukova, Hunyad m. elküldeni. (12.)

## Vadaskertsövények

a legjobb drótanyagból, továbbá  
kertsövények, tennispályák,  
baromfiudvarok



Alpenländische Drahtindustrie

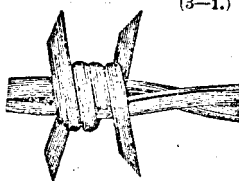
(3-1.)

Ferd. Jergitsch' Söhne

WIEN.

V/4, Wienstrasse 45, Telephon 9583,  
Graz, Güstinger Maut und  
Klagenfurt Postfach 263.

195. számú képes katalogus ingyen és bérmentve  
a legközelebb eső irodából.



Uri ruhák készítéséhez való  
**jó brünni posztót és Lodent**

legjutányosabb gyári áron szállít

**Etzler és Dostal, Brünn**

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállító.

A gyárból való közvetlen bevásárlás  
nagy előnnyel jár.

Dús mintagyűjtemény az őszi és téli évszakra, meg-  
tekintésre bérmentve. — Magyar levelezés.

(1. VI. 2.)

Kitűnő minőségű, fajtiszta  
kocsányos és kocsánytalan

**TÖLGYMAKKOT,**

magas csiraképességű

**JEGENYEFENYŐMAGOT**

ajánl és előjegyzéseket már most kér

**FARAGÓ BÉLA** cs. és kir. udv. szállító

**ZALAEGRSZEG.**

(4.IV.2.)